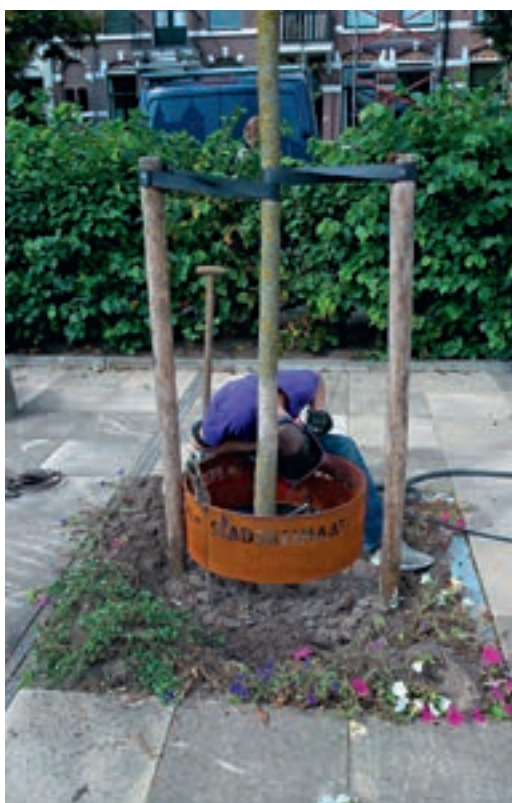

Stadsklimaatboom

Sanda Lenzholzer

Een aantal maanden geleden presenteerde ik mijn boek 'Het weer in de stad- hoe ontwerp het stadsklimaat bepaalt' (nai010 uitgevers), een boek over een thema dat in Nederland relatief nieuw is: het eigen klimaat van steden. Dat boek vond veel weerklank in de media. Maar niet alleen daar - ook bij mijn vrienden.

Mijn vrienden hadden bedacht dat ik ter gelegenheid van de boekpresentatie een heel bijzonder cadeau moest krijgen: een heuse stadsklimaatboom met een mooi kunstwerk erbij dat op de gunstige effecten van een boom op het stadsklimaat wijst! Wat een fantastisch idee, want nog nergens op de wereld is zo'n boom met kunstwerk geplant!

De keuze voor de plaats van de boom was snel gemaakt, omdat ik het stadsklimaat van Arnhem goed kende. Samen met Kassel Universiteit, collega's van Wageningen Universiteit en de gemeente had ik in de laatste jaren het stadsklimaat van Arnhem in kaart gebracht. Op de hittekaart van Arnhem zien we verschillende 'hot spots' als rode vlekken. Deze rode vlekken geven plaatsen weer waar mensen in zomerse nachten last van oververhitting kunnen krijgen. Zo'n wijk is het Sint Marten Sonsbeekkwartier, waar veel mensen dicht op elkaar wonen. En er is ook een plein dat veel harde oppervlakken had, te kaal was en bomen nodig had: het Graaf Ottoplein. Daarom vonden we dit een uitgelezen plek om de stadsklimaatboom te plaatsen en het publiek te informeren over de microklimatologische waarde van bomen in de stad.

Bomen hebben meerdere microklimaat modificerende eigenschappen. Ze onderscheppen met hun schaduw de zonnestraling voordat deze de grond raakt. De daardoor minder opgewarmde grond straalt dan ook minder warmte uit. Verdamping van water via de huidmondjes van de bladeren tempert de luchttemperatuur. Het cumulatieve effect van gebieden met veel bomen in de stad is dat deze zijn koeler en thermisch comfortabeler zijn dan gebieden met nauwelijks bomen en een grote hoeveelheid verharde oppervlakken. Bovendien kunnen bomen fijn stof uit de lucht filteren, verwijderen van kooldioxide uit de lucht, zorgen voor leefgebied voor wilde dieren en kunnen helpen om piekbuien vast te houden.

We wilden met de plaatsing van de 'stadsklimaatboom' de bewustwording van mensen vooral voor de voordelen van bomen op het stadsklimaat verbeteren. Het is belangrijk dat mensen weten welke rol bomen spelen in het veraangename van het microklimaat in steden. En omdat dit niemand in Nederland of elders heeft gedaan, wilden we dat met de 'stadsklimaatboom' op een zeer expliciete manier als eerste op de wereld verduidelijken. Nadat de plek was gevonden en de gemeente en de wethouder instemden om mee te werken ging het snel. De boom, een jonge honingboom, werd geplant en ontwerper Josée Langen en ik maakten het design voor het kunstwerk voor bij de boom. Het ringvormige kunstwerk werd uitgevoerd en geplaatst door Nancy Klomp. De boom wordt omgeven door een grote ring van Cortenstaal waarop de rol van een boom op het stadsklimaat wordt uitgelegd: 'boom = koelte = luwte = frisse lucht = stadsklimaat = '. De tekst op de ring kan dus worden gelezen in een lus - dat benadrukt dat al deze voordelen van een boom voor het stadsklimaat altijd met elkaar verbonden zijn.

Op 16 september 2014 hebben we de boom in de avond feestelijk in het licht van fakkels ingewijd. De ceremonie werd geopend door mijn goede vriend en de uitvinder van het 'stadsklimaatboom'

idee, Frans Tak, gevolgd door een korte inleiding die ik gaf over de rol van de bomen op het stadsklimaat. Daarna onthulde wethouder Henk Kok van natuur en milieu de mooie ring rond de boom en benadrukte hij de rol van bomen voor het stadsklimaat en vooral in de buurt waar deze boom werd geplaatst. En -last but not least- benadrukte hij hoe trots hij is dat 's werelds eerste stadsklimaat boom in de stad Arnhem staat.

Na de openingsceremonie hielden we een minisymposium in het buurthuis waar met name lokale sprekers presentaties gaven over het belang van bomen en groen voor het stadsklimaat in de Arnhemse wijk Sint Marten Sonsbeekkwartier. Ze toonden met veel voorbeelden aan wat met groen kan worden gedaan in zo'n dichtbevolkte wijk. Daarbij kon men denken om de veelvoudige initiatieven rond stadslandbouw, het vergroenen van gevels en ook de do-it-yourself-initiatieven van mensen die het Staringplein in dezelfde buurt vergroenden. Nu is er dus nog een mooi groen boegbeeld erbij gekomen: 's werelds eerste stadsklimaatboom.

